

Suomen verbit ja verbirektiöt vironkielisen suomenoppijan haasteena

Leena Nissilä: *Viron kielen vaikutus suomen kielen verbien ja niiden rektioiden oppimiseen.* Acta Universitatis Ouluensis B. Humaniora 99. Oulu: Oulun yliopisto 2011. 343 sivua (sis. 2 liitettä). ISBN 978-951-42-9615.

Leena Nissilä käsittelee väitöskirjassaan vironkielisten oppijoiden suomen verbien ja niiden rektioiden oppimista. Viron ja suomen kontrastiivisella tutkimuksella sekä vironkielisten oppijoiden suomen oppimisen ja vastaavasti suomenkielisten oppijoiden viron oppimisen tutkimuksella on pitkät perinteet varsinkin strukturalistis-kontrastiivisen kielentutkimuksen ja virheanalyysin viitekehityksessä (ks. esim. *Lähivertailuja*-sarja; Metslang 1994; Remes 1995, 2009), jossa ovat myös Nissilän tutkimuksen lähtökohdat. Toisaalta tutkimus sijoittuu kansainväliseen kieltenvälisen vaikutuksen tutkimuksen kenttään: tutkimuksen keskiössä on läheisen sukukielen vaikutus toisen kielen omaksumiseen. Vironkielisten oppijoiden verbin- ja rektionvalintojen avulla Nissilä tarkastelee toisen kielen oppimisen keskeisimpiin ja eniten tutkittuihin kuuluvaa kysymystä – lähdekielen vaikutusta (Ringbom 1987, 2007; Odlin 1989; Jarvis 2000, 2010; Jarvis & Pavlenko 2010), joka yhtenä teki-

jänä monien muiden joukossa muokkaa kielen omaksumis- ja oppimisprosessia (Kaivapalu 2005).

Nissilä tarttuu siis kielenoppimisen tutkimuksessa monia kysymyksiä ja runsaasti pohdintoja herättäneeseen aiheeseen. Työn tavoitteena on selvittää, miten viron kielen vaikutus ilmenee läheisen sukukielen taidon kehityksessä ja mikä osuus on lähdekielen positiivisella ja negatiivisella vaikutuksella oppijankielen eri vaiheissa.

Vironkielisten oppijoiden suomen oppimista tekijä vertailee viroa osaavien venäjänkielisten oppijoiden oppimiseen. Tutkimuksen kohteena on siis myös toisen kielen vaikutus kolmannen kielen omaksumiseen tilanteessa, jossa oppijoiden toinen kieli on kohdekielen lähisukukieli, mutta äidinkieli typologisesti ja geneettisesti etäisempi kieli. Tarkoituksena on selvittää, miten lähisukukielen aiheuttamaan siirtovaikutukseen eli transferiin vaikuttaa se, onko transferin laukaiseva kieli äidinkieli vai muu opittu kieli. Tätä, kuten monta muutakin toisen kielen oppimisen keskeistä kysymystä, on selvitelty suurimpien indoeurooppalaisten kielten osalta (ks. esim. Hammarberg 2001), eivätkä tulokset ole aina sovellettavissa muihin kielisiin. Nissilän väitöskirja tuo siten tervetulle lisän sekä kansainväliseen toisen

kielen oppimisen tutkimukseen että erityisesti viron- ja venäjänkielisten suomen oppimisen tutkimukseen.

Informanteina on ollut 111 vironkielistä ja 15 venäjänkielistä viroa toisena kielenä puhuvaa suomenopiskelijaa Tallinnan ja Tarton yliopistoista. Kyseessä on siten suomen kielen oppiminen Virossa kieliympäristön ulkopuolella eli suomen oppiminen vieraana kielenä. Termi *vieras* viittaa tässä kontekstissa oppimisympäristön lisäksi myös didaktisiin menetelmiin. Käsitteenä *vieras kieli* ei tässä tutkimuksessa kuitenkaan ole aivan puhuttuimmillaan, koska varsinkin läheisen maantieteellisen sijainnin vuoksi vironkielisillä suomenoppijoilla on runsaasti kosketusta Suomeen ja suomalaisiin.

Kielten järjestelmien vertailusta toisen kielen oppimisen tutkimukseen

Nissilä luo tutkimukselleen monipuolisen taustan esittelemällä viron ja suomen vertailevaa tutkimusta sekä viron- ja venäjänkielisten suomen oppimisen tutkimusta. Työlle olisi ollut kuitenkin eduksi esittelyn tarkempi fokusointi erityisesti tutkimuskysymysten kannalta relevantteihin aikaisempiin tutkimuksiin sekä näiden tiiviimpi eksplisiittinen kytkentä käsiteltävään tutkimukseen.

Työn keskeiset käsitteet ovat *oppijankieli*, *transfer*, *soveltava kontrastiivinen tutkimus* ja *kääntäminen oppimisen arvioinnissa*. Tekijän tavoitteena on kuvata oppijankielen kehitystä ja sen piirteitä kielenoppimisen eri vaiheissa. Oppijankielen Nissilä näkee perustellusti itsenäiseksi ja jatkuvasti muuttuvaksi järjestelmäksi lähtö- ja kohdekielen välillä; kyse on systemaattisesta ja luovasta vaiheesta kielenoppimisessa. Oppijankielen kehityksen

tutkimisen yhtenä lähtökohtana ovat Pit Corderin (1973: 275–276) oppijankielen vaiheet: oppimisen harjoitusvaihe, presystemaattinen vaihe, järjestelmällisten virheiden vaihe ja postsystemaattinen vaihe. Tekijä kuvaa myös Pienemannin (1998) *prosessoitavuus*-käsitettä ja kielenoppimisen viittä tasoa. Lukijan arvioitavaksi jää, miten oppijankielen vaiheet ja kielenoppimisen tasot soveltuvat Nissilän aineiston tarkasteluun.

Teoreettisia lähtökohtia esitellessään Nissilä analysoi aikaisemmassa tutkimuskirjallisuudessa esiintyviä kieltenväliseen vaikutukseen liittyviä käsitteitä ja määrittelee transferin oman tutkimuksensa viitekehityksessä. Dechertin ja Raupachin (1989: xi–xii) *transfer*-käsitteen 17 merkitysvaihdetta Nissilä on tiivistänyt kahdeksaan eri ulottuvuuteen. Vaikka tekijä käsittelee transferia koskevan tutkimuksen vaiheita (Jarvis & Pavlenko 2010), muun muassa teoreettisten mallien kehittämisen vaihetta, ei työssä eksplisiittisesti käsitellä lähdekielen vaikutuksen teorioita. Aineiston analyysistä käy kuitenkin implisiittisesti ilmi, että tekijän teoreettisena lähtökohtana on strukturalistis-kontrastiivisen kielentutkimuksen näkemys lähde- ja kohdekielen ilmiöiden välisistä suhteista. Nissilä pohdiskelee asianmukaisesti kontrastiivisen tutkimustiedon tärkeyttä kieltenvälisen vaikutuksen tutkimuksessa: kontrastiivinen tutkimus tuottaa tietoa, jonka pohjalta on mahdollista tehdä hypoteeseja kielten välisestä vuorovaikutuksesta oppijankielessä. Tekijä on käyttänyt kontrastiivista tutkimustietoa analysoidessaan, johtuuko jokin oppijankielen ilmiö, tässä tutkimuksessa nimenomaan verbin tai sen rektion valinta, lähtökielestä. Kontrastiivinen tutkimus on ollut myös taustana analysoitavien verbien ja verbirektioiden ominaisuuksien valinnassa.

Verbien ja verbirektioiden oppiminen tutkimuskohteena

Verbien ja verbirektioiden oppimista käsittelevässä luvussa Nissilä analysoi sekä aikaisempia sanaston ja rektioiden määritelmiä että sanaston suhdetta kielioppiin (Carter 1989; Lewis 1993; Singleton 2000). Tekijä pohdiskelee sanaston oppimisen keskeistä kysymystä: milloin voidaan todeta, että oppija osaa sanan? Nissilä pitää tutkimuksessaan sanan osaamisena sitä, että oppija tuottaa testatulle sanalle oikean vastineen annetussa kontekstissa. *Rektio*-termiä Nissilä käyttää tarkoittamassa lauseen eri osien välistä määrämuotoisuusvaatimusta.

Viron ja suomen verbien ja verbirektioiden vastaavuussuhde on hyvä teoreettinen ja metodologinen lähtökohta, joka sopisi kieltenvälisen vaikutuksen tutkimuksessa laajemminkin sovellettavaksi lähestymistavaksi. Vaikka työssä on esitelty vastaavanlaisia aikaisempia tutkimuksia, olisi tämän lähtökohdan käsittely ja varsinkin teoreettinen pohdinta voinut olla perusteellisempaa. Kontrastiivisessa analyysissä on kaikkein vaikeimpina pidetty tapauksia, joissa lähtökielen ilmiölle on kohdekielellä kaksi eri vastinetta. Vaikeaksi arvellaan myös lähtökielestä puuttuvia kohdekielen ilmiöitä. Oppijoille helpompina pidetään tapauksia, joissa lähtökieli tekee kohdekieltä tarkemman eron jonkin ilmiön suhteen (Ringbom 1987; Latomaa 1993: 19; Voionmaa 1993). Nissilän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella näitä hypoteeseja kahden lähisuku kielen, viron ja suomen, viitekehyksessä. Tekijä on käsitellyt vastaavuutta sekä merkityksen että muodon kannalta. Verbit on jaettu merkitysvastaavuuden mukaisesti kahteen ryhmään: 1) yhdellä viron verbillä on suomessa yksi vastine, ja 2) yh-

dellä viron verbillä on suomessa kaksi tai useampi vastine ja kahdella tai useammalla viron verbillä on suomessa yksi yhteinen vastine. Hieman ongelmallisia ovat tästä näkökulmasta homonymia- (esim. vi *hääletada*, sm *äänestää*, *liftata*, vi *kaevata*, sm *valittaa*, *kaivaa*) ja polysemiatapaukset (esim. vi *õppida*, sm *oppia*, *opiskella*; vi *elada*, sm *elää*, *asua*). Ovatko ne vastaavuussuhteen osalta todellakin tasavertaisia, vai onko homonymiatapauksissa kyseessä yhden suhde yhteen? Kysymyksen perusteellinen teoreettinen pohdiskelu vaatii lisää (varsinkin psykolingvististä) tutkimustietoa ja jää siten jatko-tutkimusten varaan.

Metodologia lähtökohtia

Lähdekielen vaikutuksen tutkimisen metodologisena lähtökohtana Nissilä käyttää jo aikaisemmissakin tutkimuksissa (Kaivapalu 2005; Rasier & Hiligsmann 2007) menestyksellisesti sovellettua Scott Jarvisin (2000, 2010) kehittämää vertailuun perustuvaa yhteistä metodologista viitekehystä. Tekijä keskittyy vertailuun perustuvasta neljästä todistetyypistä kolmeen: kielenoppijaryhmän sisäiseen homogeenisuuteen ja eri lähtökieliä edustavien kielenoppijaryhmien väliseen heterogeenisuuteen kohdekielen tuotoksissa sekä kielensisäiseen kontrastointiin. Lähdekielen vaikutuksen lisäksi tarkastellaan oppijankielen kehityksen kannalta tärkeän taustatekijän, opiskeluajan pituuden, vaikutusta verbien ja niiden rektioiden hallintaan.

Laaja kvantitatiivinen aineisto mahdollistaa tilastollisen merkitsevyyden mittaamisen. Erilaisten tilastollisten analyysien (Kruskal-Wallsin testi, Spearmanin korrelaatiokerroin, Friedmanin testi ym.) avulla Nissilä pyrkii osoittamaan,

millä testatuilla muuttujilla on merkitsevä vaikutus verbin- ja rektionvalintoihin ja ovatko oppijoiden kohdekielisen tuotoksen erot eri ryhmissä tilastollisesti merkitseviä. Laajasta aineistosta olisi varmasti irronnut enemmän ja kiinnostavampaa tietoa käyttämällä kehittyneempiä tilastollisia menetelmiä.

Tutkimus on poikittaistutkimus, jossa käytetään näennäisaikamenetelmää eli eri vaiheissa olevien oppijoiden tuotoksia verrataan keskenään. Työ on luonteeltaan kvantitatiivis-kvalitatiivinen. Tutkimuksen hypoteesit on huolellisesti rakennettu aikaisempien tutkimusten ja opetusko-kemusten pohjalle. Kunkin hypoteesin oikeaksi tai vääräksi osoittautuminen on selkeästi esitetty tulosten tarkasteluluvussa.

Tutkimusaineiston keruumenetelmäksi Nissilä on valinnut käännöstehtävän, jonka menetelmällisiä etuja ja haittoja hän erittelee perusteellisesti. Käännöstehtävä on huolellisesti suunniteltu ja mahdolliset tuloksiin vaikuttavat tekijät on tarkkaan huomioitu. 175 lausetta sisältävän tehtävän avulla on koottu laaja ja eri tekijöiden osalta hyvin tasapainossa oleva aineisto eri oppimisvaiheissa olevilta viron- ja venäjänkielisiltä suomenoppijoilta. Oppijat on opiskeluajan pituuden mukaan jaettu kolmeen ryhmään: alkuvaiheen oppijat, jotka ovat opiskelleet noin kaksi kuukautta, 0,5–2 vuotta opiskelleet keskivaiheen ja 2,5–7 vuotta opiskelleet loppuvaiheen oppijat. Vaikka jaolle esitetään useita hyväksyttäviä perusteluja, on mahdollista, että keski- ja loppuvaiheen oppijoiden kielitaitotaso vaihtelee huomattavastikin, ja tämä saattaa vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin.

Lukijan avuksi olisi tutkimukseen osallistujista voinut antaa enemmän taustatietoja, kuten esimerkiksi opiskelun tun-

timäärän, mahdollisen aikaisemman suomen opiskelun jne. Opiskelijämääriltään vironkielisten ryhmät ovat hyvin vertailtavissa: oppijoita on jokaisessa ryhmässä 37. Tutkimuksen vironkielisten aineisto on laaja ja riittää hyvin lähdekielen vaikutuksen tutkimiseen. Myös venäjänkielisten oppijaryhmien koot ovat hyvin tasapainossa (jokaisessa ryhmässä 5), mutta aineiston pienuuden takia voidaan venäjänkielisten tuloksia pitää pikemmin suuntaantavina.

Osa aineistosta on kerätty ScriptLog-ohjelmalla; sen tavoitteena on päästä käsiksi oppijoiden tuottamisprosesseihin. Analyysi valaisee, miten oppijat kohdekielen prosessoinnissaan testaavat monia keskenään kilpailevia hypoteeseja. Kiertoilmausten tarkastelulla pyritään pureutumaan oppijoiden erilaisten strategioiden käyttöön. Nykyisen kielitaitokäsityksen (esim. *Eurooppalainen viitekehys* 2003) valossa olisi myös ollut aiheellista pohtia, onko kiertoilmausten käyttö kompensaatiostrategiana puutteellisen kielitaidon vai pikemminkin luovan kielitaidon osoitus.

Suomenoppijoiden verbin- ja verbirektionvalinnat

Vironkielisten oppijoiden verbin- ja rektionvalintoja käsittelevät luvut muodostavat työn laajimman kokonaisuuden. Nissilä tarkastelee perinpohjaisesti oppijoiden tuloksia viron ja suomen merkitys- ja sanahahmon vastaavuuden, verbin tajuuden, rektiosijan ja opiskeluajan näkökulmista sekä vertaa niitä asettamiinsa hypoteeseihin. Menetelmällisen tarkkuuden kannalta on erityisen tärkeää (Kaiva-palu & Martin 2007), että lähdekielen positiivista ja negatiivista vaikutusta käsitellään erikseen.

Nissilän tulosten tulkinta pitää enimmäkseen paikkaansa. Poikkeukset koskevat tapauksia, joissa korostetaan eroja, jotka ovat liian pieniä ollakseen tilastollisesti merkitseviä. Erityisen harhaanjohtava on päätelmä merkitysvastaavuuden vaikutuksesta (esimerkiksi s. 151, 298), jonka mukaan oppijoille osoittautuivat vaikeammiksi tapaukset, joissa kohdekielen ilmiölle on lähtökielessä kaksi eri vastinetta (testiryhmä 2 : 1), kuin tapaukset, joissa lähtökielen ilmiölle on kohdekielessä kaksi eri vastinetta (testiryhmä 1 : 2). Oikeiden vastausten prosentiosuuksien ero (testiryhmässä 2 : 1 29,0 % ja testiryhmässä 1 : 2 30,3 %) on liian pieni, jotta sen pohjalta olisi perusteltua tehdä johtopäätöksiä kontrastiivisen kielentutkimuksen hypoteesin kumoamisesta. Tekijän päätelmien tulisi siis olla varovaisempia, sillä merkitysvastaavuuden vaikutusta testaavien tulosten pohjalta (taulukko 4) ilmenee vain, että lähde- ja kohdekielen ilmiöissä yhden suhde yhteen osoittautui oppijoille helpommaksi kuin siirtyminen yhdestä lähtökielen variantista kohdekielen useampaan varianttiin ja lähtökielen useasta variantista kohdekielen yhteen varianttiin.

Analyysin tulokset osoittavat, että testatuista tekijöistä erittäin merkitseviä olivat opiskelu-aika ja verbin taajuus, mutta myös verbin sanahahmon ja merkityksen suhde vaikuttivat tuloksiin. Viron kielen positiivinen vaikutus toimii siis parhaiten silloin, kun järjestelmät ovat mahdollisimman lähellä toisiaan; lähdekielen positiivinen vaikutus lisääntyy opiskeluajan pidentyessä. Mielenkiintoista on, että lähdekielen negatiivinen vaikutus rektioihin – mutta ei verbinvalintoihin – vähenee opiskeluajan pidentymisen myötä. Nissilän tutkimus vahvistaa aikaisempia huo-

mioita (Ringbom 1987, 2007) siitä, että semanttinen siirtovaikutus on kielten läheisyydestä riippumatta lähtöisin oppijan äidinkielestä, mutta formaalinen siirtovaikutus läheisestä sukukielestä. Yksittäisten verbin- ja rektionvalintoihin vaikuttavien tekijöiden tarkastelu siis tuottaa kiinnostavia tuloksia. Oppimisprosessin perusteellisemmän ymmärtämisen kannalta tekijä olisi voinut enemmän keskittyä tekijöiden yhteisvaikutuksen tarkasteluun, josta sopivien monimuuttujamenetelmien avulla olisi voitu saada tärkeää tietoa.

Nissilä vertaa vironkielisten oppijoiden tuloksia äidinkieleltään venäjänkielisten suomenoppijoiden tuloksiin. Vaikka venäjänkieliset oppijat ovat kussakin ryhmässä (alku-, keski- ja loppuvaiheen oppijat) opiskelleet suomea yhtä kauan kuin vironkieliset oppijat, työssä ei ole tietoa oppijoiden varsinaisesta kielen taitotasosta. Venäjänkielisen vertailuryhmän oppijat osaavat myös viron kieltä. Tämä antaa mahdollisuuden tarkastella, onko transferia laukaiseva kieli oppijan äidinkieli vai toinen kieli ja ilmeneekö toisen kielen aiheuttama transfer samalla vai eri tavalla kuin äidinkieli. Viron- ja venäjänkielisten oppijaryhmien vertailu osoittaa, että vironkieliset oppijat saavuttavat lähtökielen positiivisen vaikutuksen ansiosta samassa opiskeluajassa selkeästi paremman kielitaidon verbien hallinnan osalta kuin venäjänkieliset oppijat, jotka kuitenkin osaavat myös viroa. Mielenkiintoinen tulos on se, että kun transferin laukaiseva kieli on toinen kieli, negatiivista transferia esiintyy vähemmän kuin silloin, kun laukaiseva kieli on kohdekielille läheistä sukua oleva äidinkieli.

Aineiston laadullinen tarkastelu valaisee oppijoiden verbien ja verbirektioiden prosessointia ja lisää tietoa oppijoiden

prosessointistrategioista. Työssä on kiinnostavia esimerkkejä analogisesta prosessoinnista: miten oppijat pohdiskelevat eri vaihtoehtoja ja päättävät niiden välillä? ScriptLog-aineistosta ilmenee, että oppija saattaa lähteä liikkeelle rektiosta ja vasta sen jälkeen päättää verbinvalinnasta. Kiertoilmausten tarkastelu puolestaan osoittaa, että oppijoiden strateginen kompetenssi kasvaa opiskeluajan pidentymisen myötä: rohkeus korvata kielitaidon puutteita kiertoilmauksilla kasvaa kielitaidon lisääntyessä.

Lähtökielen vaikutus kohdekielen oppimiseen

Oppijoiden lähtökielen vaikutusta käsittelevässä luvussa Nissilän lähtökohtana on Jarvisin (2000: 252) lähdekielen vaikutuksen työmääritelmä, jonka mukaan lähtökielen vaikutusta ovat ne oppijankielen tuotokset, joissa voidaan osoittaa korrelaatio oppijankielen piirteen ja oppijan lähtökielen välillä. Viron kielen positiivista transferia vironkielisten suomen oppimiseen analysoidaan informanttien oikeiden vastausten avulla, negatiivisen transferin tarkastelu pohjautuu vironmukaisiin eli sellaisiin väärin vastauksiin, joissa kielinoppija on käyttänyt testatun ilmiön vastineena viron mallin mukaista vastinetta.

Nissilä keskittyy tarkastelussaan varsinaisesti kysymykseen, miten ja missä määrin viro lähtökielenä vaikuttaa vironkielisten ja viroa toisena kielenä käyttävien venäjänkielisten oppijoiden suomen oppimiseen. Perusteellisen analyysin tulokset osoittavat, että viro lähtökielenä sekä auttaa että häiritsee molempien kohderyhmien suomen oppimisessa. Vironkielisten tuotoksissa ilmenee kuitenkin sekä positiivista että negatiivista viroa vaikutusta paljon enemmän kuin

venäjänkielisten oppijoiden tuotoksissa. Vaikka vironkielisten tuotoksissa esiintyy runsaammin myös negatiivista transferia, vaikuttaa viro äidinkielenä suomen oppimiseen ensisijaisesti positiivisesti ja mahdollistaa siten vironkielisten selvästi nopeamman suomen oppimisen verrattuna venäjänkielisiin oppijoihin. Tämä on Nissilän työn tärkeimpiä anteja, joka vahvistaa myös aikaisempien tutkimusten (esim. Kaivapalu 2005) tuloksia lähdekielen positiivisesta vaikutuksesta lähisukukielen oppimiseen.

Yksi lähdekielen vaikutuksen tutkimisen keskeisistä kysymyksistä käsittelee lähdekielen vaikutuksen ja kielitaidon suhdetta. Nissilän tutkimus osoittaa selvästi, että viron positiivinen vaikutus suomen oppimiseen lisääntyy kiihtyvästi oppimisaikojen pidentymisen ja kielitaidon kehittymisen myötä, kun taas venäjänkielisten viroa osaavien oppijoiden kielitaidon kehittyminen tapahtuu johdonmukaisesti kielitaitotasoin. Toinen kiinnostava tulos koskee U:n muotoista oppimista: viron kielen negatiivinen transfer vironkielisten oppijoiden verbinvalinnoissa on suurin keskitasolla (s. 276). Pohdiskelujen yhteydessä Nissilä esittää mielenkiintoisia havaintoja siitä, miten oppijoiden käsitys lähtö- ja kohdekielen suhteesta mahdollisesti muuttuu oppimisen edistyessä, ja suoran transferin vaihtumisesta epäsuoraan lähdekielen vaikutukseen. Tämän tuloksen perusteellisempi teoreettinen problematisointi sekä tiiviimpi eksplisiittinen kytkentä kansainväliseen lähdekielen vaikutuksen tutkimukseen jää tulevien jatko-tutkimusten varaan.

Vaikka viron kielen vaikutus osoitetaan tulosten tarkastelun perusteella ensisijaisesti positiiviseksi, koskevat Nissilän opettamisen kehittämisehdotukset virheanalyysin ja kontrastiivisen kie-

lentutkimuksen hengessä pääasiassa oppijoiden virheitä, niiden vähentämistä ja välttämistä. Tekijä korostaa sanojen frekvenssin tärkeyttä syötöksessä: tärkeintä sanojen oppimisen kannalta on varmistaa, että opittavat sanat kohdetaan usein. Nissilän mukaan vironkieliset oppijat hyötyisivät myös siitä, että lähtö- ja kohdekielen malleja esiteltäisiin heille rinnakkain siten, että he oppisivat kiinnittämään huomiota erityisesti sanahahmon ja merkityksen suhteeseen. Sukukielen transferin tuoma etu kannattaisi opetuksessa huomioida siten, että uudet lekseemit ja rakenteet ylittävät oppijoiden senhetkisen osaamistason. Läheisen sukukielen sanaston opetuksessa tulisi siis erityisesti hyödyntää oppijoilla positiivisen transferin ansiosta valmiina olevaa laajaa piilevää sanavarastoa. Nissilä ei juuri ota kantaa lähtökielen vaikutuksen erilaisuuteen kielen tuottamis- ja vastaanottamisprosesseissa, vaikka ero on myös opetuksen kannalta olennainen.

Nissilän väitöskirjan ansiona ovat erityisesti laajaan aineistoon pohjautuvat empiiriset tulokset, jotka ovat sovellettavissa myös oppimis- ja opettamiskäytäntöön. Nissilän tutkimus laajentaa ja tarkentaa aikaisempaa tietoa lähdekielen vaikutuksesta läheisen sukukielen oppimiseen ja siten lisää ymmärrystä kieltenvälisen vaikutuksen luonteesta ja sen yhteistoiminnasta muiden toisen kielen oppimiseen vaikuttavien tekijöiden kanssa.

ANNEKATRIN KAIVAPALU
kaivapa@tlu.ee

Lähteet

- CARTER, RONALD 1989: *Vocabulary. Applied linguistic perspectives*. London: Allen & Unwin.
- CORDER, PIT 1973: *Miten kielitiedettä sovelletaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- DECHERT, HANS W. – RAUPACH, MANFRED 1989: Introduction. – Hans W. Dechert & Manfred Raupach (toim.), *Transfer in language production* s. IX–XVII. Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corporation.
- Eurooppalainen viitekehys = Eurooppalainen kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen viitekehys*. Helsinki: WSOY 2003.
- HAMMARBERG, BJÖRN 2001: Roles of L1 and L2 in L3 production and acquisition. – Jasone Genoz, Britta Hufeisen & Ulrika Jessner (toim.), *Cross-linguistic influence in third language acquisition* s. 21–41. Clevedon: Multilingual Matters.
- JARVIS, SCOTT 2000. Methodological rigor in the study of transfer. Identifying L1 influence in the interlanguage lexicon. – *Language Learning* 50 s. 245–309.
- 2010: Comparison-based and detection-based approaches to transfer research. – *Eurosla Yearbook. Volume 10* s. 170–192.
- JARVIS, SCOTT – PAVLENKO, ANETA 2010: *Crosslinguistic influence in language and cognition*. 2. painos. New York: Routledge.
- KAIVAPALU, ANNEKATRIN 2005: *Lähdekielen kielenoppimisen apuna*. Jyväskylä Studies in Humanities 44. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- KAIVAPALU, ANNEKATRIN – MARTIN, MAISA 2007: Morphology in transition. The plural inflection of Finnish nouns by Estonian and Russian learners. – *Acta Linguistica Hungarica* 54 s. 129–156.
- LATOMAA, SIRKKU 1993: Mitä hyötyä on oppijoiden kielitaustan tuntemisesta? – Eija Aalto & Minna Suni (toim.) *Kohdekielenä suomi. Näkökulmia opetukseen* s. 9–31. Korkeakoulujen kielikeskuksen selosteita 1. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Lähivertailuja = Lähivördlusi/Lähivertailuja*

- 1–22. <http://www.rakenduslingvistika.ee/ajakirjad/index.php/lahivordlusi/> (21.11.2012).
- LEWIS, MICHAEL 1993: *The lexical approach. The state of ELT and a way forward*. London: Language Teaching Publications.
- METSLANG, HELLE 1994: *Temporal relations in the predicate and the grammatical system of Estonian and Finnish*. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitoksen tutkimusraportteja 39. Oulu: Oulun yliopisto.
- ODLIN, TERRENCE 1989: *Language transfer. Cross-linguistic influence in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- PIENEMANN, MANFRED 1998: *Language processing and second language development. Processability theory*. Studies in Bilingualism 15. Amsterdam: John Benjamins.
- RASIER, LAURENT – HILIGSMANN, PHILIPPE 2007: *Prosodic transfer from L1 to L2. Theoretical and methodological issues*. – *Nouveaux cahiers de linguistique française* 28 s. 41–66.
- REMES, HANNU 1995: *Suomen ja viron vertailevaa taivutustypologiaa*. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja 2. Oulu: Oulun yliopisto.
- 2009: *Muodot kontrastissa. Suomen ja viron vertailevaa taivutusmorphologiaa*. Acta Universitatis Ouluensis. Series B. Humaniora 90. Oulu: Oulun yliopisto.
- RINGBOM, HÅKAN 1987: *The role of the first language in foreign language learning*. Clevedon: Multilingual Matters LTD.
- 2007: *Cross-linguistic similarity in foreign language learning*. Clevedon: Multilingual Matters LTD.
- SINGLETON, DAVID 2000: *Language and the lexicon*. London: Arnold.
- VOIONMAA, KAARLO 1993: *On the semantics of adult verb acquisition*. Göteborg: University of Göteborg.

Apua asioiville suomenoppijoille

Johanna Tanner: *Rakenne, tilanne ja kohteliaisuus. Pyyntöt S2-oppikirjoissa ja autenttisisa keskusteluissa*. Helsinki: Helsingin yliopisto 2012. 212 s. ISBN 978-952-10-7902-3.

Suomen asema kohdekielenä on noin 50 viime vuoden aikana ratkaisevasti muuttunut. Vuonna 1965 maahanmuuttajataustaisia oli noin 8 000, kun taas vuonna 2011 heitä oli yli 180 000. Kun kielenoppijoiden määrä on kasvanut, on tarvittu nopeasti materiaalia eri-ikäisille ja erilaista koulutusta saaneille ihmisille.

Äidinkieliä on monia ja lähtökulttuureita lukuisia. Uusi tilanne on vaatinut tutkimusta, ja morfologisesti rikkaan kielen salojen selvittäminen vieraan kielen näkökulmasta on ollut välttämätöntä. Vähitellen tutkimuksessa on kiinnostuttu myös syntyperäisen ja ei-syntyperäisen suomen puhujan välisestä kommunikatiosta: mitä oppijan on tiedettävä kielenkäytöstä, sen laadusta ja variaatiosta? Enää ei opetuksen päätavoitteena ole pelkkä muotojen korrekti hallinta, vaan oppijan olisi mahdollisimman pian suoriuduttava arkisista keskusteluista. On